

guntar-li respectuosament què pensava encara sobre la qüestió. Havia descartat definitivament l'etimologia germànica però em va semblar que ja no estava segur de la hipòtesi cèltica. — 21 Bender, *Lithuanian Etym. Dictionary*; Pok., IEW, 1155 4ss.; Vasmer-Trubačev, *Russkijj Etimol. Slovar*, s. v. *rukà* (II, 545); Mažiulis-Ivaskevicius, *Prūsų Kalbos Paminklai*, Vilna 1966. — 22 Comú al dialecte dels tres catecismes, en la traducció del VIIe manament de la Llei de Déu (*Cat.* II, 5.19, etc.). Com que *-twey* era la desinència normal dels infinitius prusians, el radical d'aquest verb és *rank-*. — 23 Ja hem vist que tant Salvioni com M.L. s'havien impressionat per l'acord entre *rankà*, o *arrancare la spada*, i l'it. dial. *brancare*, i jo mateix en descartar-ho com a casual (277b25) no ho feia sense recelar-me.

Arrendable, *arrendador*, *arrendament*, *arrendar*, *arrendat*, *arrendatari*, V. *renda* (RETRE) *Arrendir*, *-dit*, V. *retre* *Arrengar*, *-gat*, *arreglament*, *arreglar*, *arreglarament*, *arreglarer*, V. *reng* *Arrenocat*, V. *renoc* *Arrenyonar*, V. *ronyó* *Arrepapar*, V. *repapar* (PAP) *Arreparar*, V. *parar* *Arrepenedir*, V. *penedir* *Arrepenjar*, V. *penjar* *Arrepetellar*, V. *repetell* (PET) *Arrepitat*, V. *pit* *Arrepiixat*, V. *pitjar* *Arreplec*, *arreplega*, *arreplegadis*, *arreplegador*, *arreplegar*, V. *plegar* *Arrepticí*, V. *rapte* *Arrepunya*, *arrepunyador*, *arrepunyar*, V. *puny* *Arreera*, *arreatge*, *arriere*, V. *rere*

ARRÉS, 'penyora donada en garantia del compliment d'un contracte, i especialment de la promesa de matrimoni', del ll. ARRAE 'allò que es dóna com a penyora d'un contracte', forma popular abreujada del grec *ἀρραβών* id., mot d'origen semític. □ 1.ª doc.: 35 doc. mall. de 1384 («anells de les *arres*», *AlcM*).

També es va usar com a singular *arra*. El valencià Antoni Canals (1356-c. 1417) és autor de la trad. o adaptació del llibre d'Hug de St. Víctor «De Arra de Ànima» (*NCl.* XLIX, 121-171), on llegim passatges com «Espòs has --- no s'és volgut encare presentar a tu, mas ha-t enviat dons, ha-t donat l'*arre*, qui és penyora d'amor, senyal de dilecció» (p. 131); «la maridada, / del marit vell / prengué l'anell / en senyal d'*arra*, / millor que Sarra / la riallosa», JRoig (*Spill*, 11167), que també se'n serví com a plural sense idea de pluralitat «en senyal d'*arres* / e testimoni / del matrimoni / ---», v. 13654. El mot llatí és una abreviació de *arrabon*, que també trobem no sols en grec sinó en llatí mateix, en temps arcaic, en la *Mostellaria* de Plaute (III, i), veg. Jordan *ASNSL* vol. 149, 248, 250; aquesta era la forma primitiva manllevada del semític, de manera que és ben possible que en Plaute sigui reminiscència del púníc natiu del gran còmic. D'aquesta forma i segurament per transmissió popular i directa de la base semítica deu venir l'hispanoàrab *urbán* «arra» en *RMa.*, 141b3.

DERIV.: *Arrar* 'casar-se, celebrar la boda', si bé usat també irònicament per a 'unir-se en còpula il·legítima': «tantost fermí / lo maridatge / --- / mas l'esposar /

ab reposar / mal s'encontraren, / des que-ns *arraren*... / sens beneyr!», JRoig (v. 4316), o bé en el sentit propi: «una sposada / ja desflorada / ans de casar, / lo jorn d'*arrar*, / aparellada, / ben emperlada, / sabé fingir, / mostrant tenir / al cos diable» (v. 3196): és el que Sanelo recollí («lo jorn d'*barrà*: el día de casarse o desposarse», f° 150).

CP.: *Caparra* 'arres' [1403] en doc. mall. de 1403: «vendrà alcunes mercaderies per mà de torcimany e haurà haüda *arres* o *caparra*» (*BSAL* IX, 353); també it. *caparra* que pot ser format directament amb *capo* 'cap', però donat el caràcter viu i genuí de les formacions catalanes en *cap-* — *capbreu*, *capmàs*, *capmall*, *cap-aigua*, *cap-teny*, *capténir-se* — no és gens segur que no s'hi originés del tot (o almenys en part) aquesta formació, que després va passar al cast. *caparra* [1572; 1607] i al francès: en tot cas fou aquest el que després n'extragué el derivat *accaparer* (> cast. *acaparrarse*, 1586, i cat. *acaparar*; cf. també *encaparrar*, *ACLA-PARAR*).

Arresar, V. *arrear* *Arressagat*, V. *saga* *Arrest*, *arrestament*, *arrestar*, V. *restar* (ESTAR) *Arrestic*, alteració popular de *errest-te* 't'has errat', amb influència d'*arretar* *Arret* 'erecció del membre' (ERECTUS, -TŪS), veg. ací *arrassor* i *arreçar* *Arreu* m. i adv., V. *arrear* *Arreu* esmenar la mala accentuació *Arreu* (és amb À), certament pre-romà *Arreu* = *arro*, V. *cixar-reüt* *Arreuaire*, *arrear*, V. *arrear* *Arreüll*, *arreüllar*, V. *ull* *Arreüssar*, V. *arregussar*, *arrebossar* *Arreveixinada*, *arreveixinall*, *arreveixinament*, *arreveixinar*, V. *reveixí* *Arreveure*, V. *veure*

ARRI, interjecció usada per fer caminar les bèsties, mot de creació expressiva, que també es troba, amb lleus variants, en les altres llengües peninsulars, i també en italià i llengua d'oc, i en àrab africà. □ 1.ª doc.: fi S. XIV.

La trobem llavors ja en escriptors, entre ells un clàssic com Eiximenis en la combinació *arri avant*: «aquells qui no volen ensenyar als altres ço que saben de bé, o qui no volen prestar o comunicar ço que han rebut de Déu, que aytals jamás no prosperen, ne a la fi no van d'*arri avant*, car confon-los envega e defalliment de caritat» (en els tres mss.), *Llibre de les Dones*, cap. 304, f° 208v2; quasi exactament la mateixa frase que va usar Rabelais (tan ple d'imitacions dels llenguatges pirinencs, llenguadocià, gascó, català): «—De quel Dieu entendez-vous? —Il n'en est qu'un, respondit Rhizotome. —Ouy bien, ès cieux; en terre, n'en avons-nous un aultre? <Dive Bouteille!> —*Arri avant* —dist Rhizotome—, je n'y pensois!» («cri de l'ànier qui stimule sa bête») (IV, cap. 52, p. 191). Pels mateixos anys llegim: «Tres bèsties són: qui diu '*arri*' a la bèstia que cavalca, e té sperons, e qui diu *sta!* e té les regnes, e qui li siula com vol beure», en el *Llibre de Tres* (Rom. XII, 62).

En castellà antic ho trobem amb *h* aspirada: *harre* en el ms. G de Juan Ruiz (*farre* en S, v. 517b),